

Makale

Modern Ordu Teşkilatında Çeşitlilik ve Vatandaşlık*

David R. Segal¹
University of Maryland

Mady Wechsler Segal²
University of Maryland

Brian J. Reed³
U.S. Army

Öz

Her ülke kendisine miras kalan silahlı kuvvetlerini bugünü ve geleceği için yeniden üretmek ister. Ancak askerlik hizmetinin vatandaşlıkla ilişkisi; küreselleşme, göç, harp seferberliği ve zorunlu askerliğe dayalı kitle ordularının azalmasıyla birlikte askere alma süreçleri üzerinde önceden dışlanıp sınırlandırılan grupları içine alacak şekilde genişlemesi yönünde baskı oluşturmuştur. ABD Silahlı Kuvvetleri'nin etnisite, ırk, cinsiyet ve cinsel yönelim hususlarında ortaya koyduğu entegrasyon tecrübesi, entegrasyonun önündeki engellerin nasıl kaldırılıp aşılacağına bir örneğini sunmaktadır. Entegrasyonla birlikte hizmet ettiği nüfusun gittikçe artan çeşitliliğini yansıtan bir silahlı kuvvetler üretilmiş, dışlanmış grupların vatandaşlık hakları teslim edilmiş ve ülkelerin de sahip oldukları insan sermayesini ulusal güvenlik amaçlı kullanabilmeleri sağlanmıştır. Geçmişte, çeşitliliğin sosyal bütünlüğü ve askerî gücü azaltacağı düşünülüyordu. Şimdilerde ise görev bütünlüğünün ve çeşitliliğin etkililiğe katkısı vurgulanıyor.

Anahtar Kelimeler

Vatandaşlık • Çeşitlilik • Kapalılık • Irk • Cinsiyet • Toplumsal cinsiyet • Cinsel yönelim • Gruplararası temas kuramı • Entegrasyon • Ordu

* Bu çalışma U. S. Army Research Institute for the Behavioral and Social Sciences tarafından W74V8H-05-K-0007 numaralı proje kapsamında kısmen desteklemiştir. Makaledeki görüşler tamamen yazarlara ait olup Army Research Institute'ün, ABD Ordusunun ya da ABD Savunma Bakanlığının görüşlerini yansıtmayabilir. Bu makale 2013 yılı Mart ayında Oxford Üniversitesi, All Souls College'da gerçekleştirilen "Frontline: Combat and Cohesion in Iraq and Afghanistan" başlıklı konferansta sunulmuştur.

1 Yetkilendirilmiş yazar: David R. Segal, Department of Sociology, University of Maryland, College Park, MD 20742, USA. Eposta: Dsegal@umd.edu

2 Department of Sociology, University of Maryland, College Park, MD USA. Eposta: msegal@umd.edu

3 U.S. Army. Eposta: brianreed31@yahoo.com

Vatandaşlık Devrimi ve Askerlik Hizmeti

Modern devlet sisteminin on yedinci ve on sekizinci yüzyıllardaki tekâmülü ve düzenli orduların devlet olmanın alametifarikası hâline gelmesinden beri toplumların önündeki başlıca sorulardan birisi kimin hangi görevde askerlik yapabileceği ya da yapmak zorunda olduğu ile kimin bu görevin dışında tutulacağıdır. Erken dönem toplumları etnik ve dinsel açılardan ekseriyetle homojen toplumlardı. Ancak, askerlik hizmeti açısından bakıldığında ekonomiye ve cinsiyete ilişkin farklar ön plandaydı. Genel olarak, askerî liderlik toplumun üst sınıflarına savaş ise tamamıyla erkeklerle ait işlerdi. Alt sınıflara mensup erkekler orduda düşük rütbelere sahiptiler. Çoğunlukla mülk, bazen de savaş ganimeti kabul edilen kadınlar, savaş işinden dışlanmışlar. Üç tarihsel olay –sürmekte olan vatandaşlık devrimi, küreselleşme ve bizzat savaşlar– bu ilişkileri değiştirmiştir.

Bir sömürge gücüne karşı verilen ulusal kurtuluş savaşı sonrasında kurulan ilk ülke olarak Amerika Birleşik Devletleri'nin tecrübesi (Lipset, 1963), modern devletlerin daha geniş ölçekte yüzleştikleri meseleler için emsal teşkil edebilir. Önce Amerikan Devrimi, ardından da Fransız Devrimi, tebaanın vatandaşa dönüşmesine yardımcı olmuş ve devleti korumak için silahlı çatışmaya katılmayı vatandaşlığın bir cüzü olarak tanımlamıştır (D. Segal, 1986). Ordudan men edilme, ordu içinde ayrımcılık, bazı askerî görevlere alınmama (bilhassa muharebe uzmanlıkları), liderlik pozisyonlarında kotalar ve kısıtlamalar, vatandaşlık üzerindeki kısıtlamaların görünümünden bazılarıdır. Çoğunlukla harp zamanında ortaya çıkan ihtiyaçların baskısıyla bu engeller kaldırıldıkça eskiden sınırlandırılmış olan grupla belli şartlarda kurulan temas, bu askerlerin hâkim gruptaki askerler tarafından büyük kabul görmesiyle sonuçlandı.

Orduda Çeşitlilik

Demokratik devletlerin askerî işgücü politikaları, vatandaşlık ve askerlik hizmetine ilişkin içerimleri bulunan zıt yönlü iki kurumsal baskının etkisini yansıtmaktadır. Bir tarafta çok sayıdaki geleneksel meslek grubu gibi geçmişte nasıl var olduysa aynı şekilde bugün ve gelecek için kendisini yeniden üretmeye çalışan; nüfustan dışlanmış ya da geçmişte o nüfusun sınırlı üyesi olan grupların kendisine katılımını yasaklayan veya kısıtlayan askeriyeyi görüyoruz. Bu sürece mesleki kapalılık adı veriliyor (D. Segal ve Kestnbaum, 2002). Diğer taraftan, silahlı kuvvetlerin müdafaa etmekte oldukları çeşitlilik, toplumların gittikçe daha geniş ölçekte temsiline yönelik taleplere, askere alma yelpazesinin genişlemesine ve askerlik hizmetine uygunlukları bakımından nüfusun tüm unsurlarına eşit muamele edilmesine dönük bir baskı oluşturmuştur.

Avrupa'da vatandaşlık devrimi kendini en belirgin şekilde vatandaşlık haklarının ve sorumluluklarının tarih boyunca ezilmiş alt ekonomik sınıfları kapsayacak şekilde genişletilmesinde göstermiştir. Kentleşmenin, merkantilizmin ve endüstrileşmenin sonucu olarak yeni orta sınıf ve işçi sınıfını hızla vatandaşlığa dâhil etmek gerekiyordu.

Amerika’da ise uzun bir tarihe sahip baskıcı sınıf siyasetinin olmayışıyla vatandaşlığın genişletilmesini sınıftan başka temeller üzerinde gerçekleştirmiştir. Irk, etnisite, cinsiyet ve toplumsal cinsiyet bu minvalde daha çok vurgulanmıştır (Bendix, 1964).

Bir yanda kapalılığı, diğer yanda da temsilciliği talep eden zıt yönlü baskılar askeri güce giden yolda “bütünlük” kavramı etrafında dönen tartışmalarda kendini göstermiştir. Ancak tartışmaların yönü tarih içinde değişmiştir. Eskiden bu tartışmalar dışlamanın ve kısıtlamanın temeli olarak sosyal bütünlüğe ve homojenliğe odaklanırken artık görev bütünlüğü, insan kaynaklarının ve sermayesinin azami dereceye çıkarılması için çeşitliliğe açık olmanın değeri vurgulanıyor.

Etnik Entegrasyon: En Kolay Görev

Eski Dünya’nın aksine Amerika, bir göçmen ülkesi olarak doğdu. Yine de, erken dönemde Avrupa kökenli personel arasında bile çeşitli derecelerde etnik ayırım yoluyla muharebe birimlerinde bir dereceye kadar sosyodemografik homojenlik sağlanmaya çalışıldı (Segal ve Segal, 2004). Bazı birimler etnisiteleri yoluyla tanımlanıyordu.⁴ On dokuzuncu yüzyılın ortalarındaki göçmen dalgası (1850’lerde gelen 2,6 milyon kişi) Amerikan İç Savaşı’na beynelmil bir hava katmıştır.⁵ Birlik Ordusu’nun %22’si, Donanma’nın ise 1/3’ü Amerika dışında doğmuştu. İç Savaş’ı takip eden on yılda yabancı doğumlu askerler tüm askerlerin yarsına ulaşmıştı. Kapalılık ilkesi ve askerlik hizmetinin vatandaşlıkla ilişkilendirilmesi, henüz gönüllülerden oluşan bir orduda bu derece büyük bir “Amerikalı olmayan güç” bulundurmanın risklerine dair tartışmalarda görünmektedir. Zira 1894’te askere alımları; Amerikan Yerlileri, vatandaşlar ve vatandaş olmak istediğini belirten ve İngilizce okuyup, yazıp, konuşabilen erkeklerle sınırlandıran bir yasa çıkarılmıştı.

Yirminci yüzyıl boyunca ayrımcılıktan ziyade etnik entegrasyon büyük oranda harp zamanı mecburiyetleri temelinde operasyonel ilke hâline gelmiştir. Böyle mecburiyetler sıklıkla askere alımları çeşitlilik yönünde genişletmektedir. Dünya Savaşı’nın insan gücü ihtiyacı ortaya çıktığında zorunlu askerlik yasası çıkarılmış ve vatandaş olma niyetini belirten tüm göçmenler (Almanya’dan ve İttifak Devletleri’nden olanlar hariç) askere alınmıştır. Böylece çok dilli bir ordu kurulmuştur.⁶ Yine İkinci Dünya Savaşı’nda Amerika zorunlu askerlik yasasıyla birlikte seferberlik ilan ettiğinde bazı istisnalar hariç Avrupalı etnik gruplar ordunun büyük bir bölümüne entegre edilmiştir.⁷

4 Bunun bir örneği Kongre tarafından yetkilendirilen ve bölükleri Maryland ile Pennsylvania’dan toplanan Alman Taburu’dur.

5 Eyalet Milisleri, Birlik Ordusu’na Alman Avcı Eriği (8. New York Piyade Sınıfı) ve (Massachusetts ve New York milislerinden toplanan) İrlandalı Tümeni ile takviye yapmıştır.

6 Örneğin New York bölgesinden toplanan insanlarla oluşturulan 77. Piyade Bölüğü’nün komutanı, biriminde kırk üç farklı dil ve lehçe konuşulduğunu iddia etmişti.

7 Bunlar arasında Alman işgali altındaki Norveç’e girmek için eğitilen Norveç kökenli Amerikalılardan oluşan 99. Piyade Taburu da bulunmaktadır.

Ülkenin kuruluşundaki etnik çeşitlilikle birlikte hem vatandaşlığın entegrasyonu hem de askeriyedeki etnik entegrasyon oldukça kolay gerçekleşmiştir. Irk, cinsiyet, cinsel yönelim temelli entegrasyon daha zor olmuştur.

İrksal Entegrasyon: Amerikan İstisnacılığının Örneği mi?

Amerikan vatandaşlığının irksal entegrasyonu nevi şahsına münhasır bir tarihe sahipken çağdaş iletişim ulaşım teknolojileri ve göç güzergâhları çok sayıda toplumu irksal ve etnik açıdan çeşitli hâle getiriyor. Amerikan ordusundaki çok sayıda irksal entegrasyon biçimi diğer ülkelerde de görülen etnik, cinsiyet ve cinsel yönelim temelli entegrasyonlarla paralellik arz ediyor. Bu yüzden Amerikan tecrübesinin kıyas açısından faydalı olduğunu düşünüyoruz.

Amerikan Cumhuriyeti'nin doğuş dönemlerinde Afrika kökenli Amerikalılar orduya alınmıyorlardı. Piyasanın ihtiyaçları karşısında mesleki kapalılık genelde tersine döner. George Washington başlarda dirense de Afroamerikalıları Kıta Ordusu'na almıştır. Onlar da neredeyse her cephede savaşçı sömürgecilerin zaferine katkıda bulunmuşlardır. Ne var ki savaşın sonunda kapalılık ilkesi tekrar uygulamaya konmuştur. Kongre, Afroamerikalıların eyalet milislerine katılımını 1792'de engellemiştir. Donanma ise Afroamerikalıların askere alınmasını 1798'de yasaklamıştır.

Başkan Washington gibi yaklaşık bir yüzyıl sonra Başkan Lincoln de ilk başta Afroamerikalıları Birlik Ordusu'na almak istememiştir. Lincoln, bunun Sınır Eyaletleri'ni konfederasyona katılmaya yönelteceğinden çekiniyordu. Ancak birliği koruma yolunda verilen savaşın uzun süreceği anlaşıldığında Afroamerikalı askerlerin askere alınmasını kabul etti. Yaklaşık 200 bin Afroamerikalı, 163 “renkli” federal alay ve 2 eyalet alayında görev yapmıştı. Çok azı karma birimlerdeydi. Ancak Afroamerikalı birimlerin Beyaz komutanları olabiliyordu. Bu da Afroamerikalıların liderlik konumundan uzak tutulduğunun bir göstergesiydi. Siyahlar 449 adet muharebeye katılmış ve çok yüksek oranda muharebe zayıyatı vermiştir (diğer taburlardan %35 daha fazla) (Foner, 1974). Devrim'in aksine Afroamerikalılar savaştan sonra da askere kabul edildiler ve 4 adet Afroamerikalı muharebe birimi kuruldu.⁸ Afroamerikalılar ayrıca donanmanın en alt kademelerinde de görev aldılar. İç Savaş'tan yirminci yüzyılın ortalarına kadar Ordu, Afrika kökenli Amerikalılara ayrımcılık uygulamış ve onları asgari düzeyde tutmuştur. Çünkü onların varlığı ordunun geleneksel Avrupalı kökenine tersti.

Ordu'da ayrımcılık devam ediyordu ve Birinci Dünya Savaşı'nda Afroamerikalılar ekseriyetle muharebe dışı görevlerde kullanılıyorlardı. Afroamerikalılar o dönemde Amerika nüfusunun %10'unu, silahlı kuvvetlerin 1/8'ini, askerî el emeği gücünün 1/3'ünü oluştururken bu oran muharebe gücünde sadece 1/30'du (Franklin, 1948).

8 Bunlar 9. ve 10. Süvari Bölükleri (Buffalo Askerler) ve 24. ve 25. Piyade Alayları'ydı.

Önceki savaşlarda olduğu gibi İkinci Dünya Savaşı'nda da Afroamerikalıları askere alma konusunda gönülsüzlük hâkimdi. Ancak işgücü ihtiyacından dolayı başkan Roosevelt, 1943'te kanun hükmünde bir kararname ile orduya Afroamerikalı askerleri zorunlu askerlik yoluyla silahlaltına alma yönünde emir vermiştir. 1 milyondan fazla Afroamerikalı erkek ve kadın genellikle önemsiz görevler almıştır. Ancak Afroamerikalı hizmet personeli piyadelikten başka pozisyonlarda da öne çıkmıştır. Savaşın ilerleyen dönemlerindeki Beyaz insan gücü kıtlığı nedeniyle, Beyaz piyade bölüklerine dâhil edilmek üzere takımlar oluşturacak Afroamerikalı gönüllüler aranıyordu. Afroamerikalı askerler savaştan sonra da yeni birimlerinde kalmayı umuyorlardı. Ne var ki ordu ayrımcılık siyasetine geri döndü.

İkinci Dünya Savaşı'nda Afroamerikalı kadınlar da Ordu'daydı –birçok ayrımcı uygulamanın olduğu ayrılmış birimlerde. Afroamerikalı hemşireler, sadece Afroamerikalı askerlere ve savaş esirlerine bakabiliyorlardı. Ordu Kadın Teşkilatı'nın tamamen Afroamerikalılardan müteşekkil bir birimi, deniz aşırı bir posta biriminde hizmet etmiş ve birikmiş postaları askerlere ulaştırmak gibi önemli bir iş görmüştür (Moore, 1996).

Sosyal bilimcilerin ankete dayalı araştırma eğilimleri İkinci Dünya Savaşı sürecinde gelişme gösterdi (Ryan, 2013). İkinci Dünya Savaşı'nın başlarındaki araştırmalar, Beyaz askerler arasında Afroamerikalı askerlerle birlikte askerlik yapmaya karşı genel bir direnç saptanmıştır. Bu da ordu tarafından sosyal bütünlük temelinde ve ırksal entegrasyona karşı olarak yürütülen kapalılık siyaseti için bir argüman olarak kullanıldı. Ancak İkinci Dünya Savaşı araştırmalarında çeşitliliğin etkisine ve askerler arası ilişkilere dair esas bulgulara, savaşın erken dönemindeki ırksal entegrasyon tecrübesine dair analizlerde rastlanmaktadır. Önceden de belirttiğimiz gibi Afroamerikalı müfrezeler Beyaz askerlerin sayıca azlığı sebebiyle Beyaz bölüklere yerleştirilmişti. Samuel Stouffer ve araştırma ekibinin görüşme yaptığı Beyaz askerlerin %80'inden fazlası Afroamerikalı ve Beyaz askerlerin “ayrı birimlerde olması gerektiğini” düşünüyordu (Stouffer, Suchman, DeVinney, Star ve Williams, 1949, s. 578). Ne var ki, Afroamerikalı askerlerle daha fazla ilişki içinde olan Beyaz askerler, Afroamerikalılarla daha az ilişki içinde olanlara nazaran entegrasyona daha az karşıydı. Bu bulgular Gordon Allport'un (1954) savaş sonrası kurduğu *gruplararası temas kuramının* temellerinden birisi olmuştur. Bu hipoteze göre etkileşim ön yargıyı azaltacaktır. İkinci Dünya Savaşı dönemindeki araştırmalar, Bogard'ın (1969) entegre birimlerin ayrı birimlerden daha iyi performans ortaya koyduğunu gösteren Kore Savaşı dönemindeki ırksal entegrasyon araştırmalarını ön görmüştür.

İrksal entegrasyon ciddi olarak ilk defa 1950'de Kore Savaşı'nda başladı. Uzak Doğu Komutanlığı elinde Afroamerikalı birliklerine yer sıkıntısından dolayı yerleştiremeyeceği Afroamerikalı askerler olduğunu fark etti. Beyaz birimlerinde de personel azlığı vardı ve yerlerine geçecek Beyaz ikameler yoktu. Komutanlık Afroamerikalı ikameleri Beyaz bi-

rimlere yerleştirmek için izin istedi ve bu talep kabul edildi. Ordu, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra olduğu gibi bu savaştan sonra da yeniden ayırım uygulamayı hesaplıyordu.

Bogart'ın araştırmaları tamamen Beyazlardan oluşan birimlerdeki Beyaz askerler arasında ayrılmış birimleri tercih edenler İkinci Dünya Savaşı'ndakine göre %10 daha azdı. Irksal olarak entegre edilmiş birimlerde ise bu oran %20 daha azdı. Sonuçlar Ordu içi ayrımcılığı savaş sonrasında tekrar uygulamayı imkânsız hâle getirmişti.

Cinsiyet: (Neredeyse) Evrensel Dışlama

Modern toplumların çoğu, kadınları ya tamamen silahlı kuvvetlerden dışlamış ya da bilhassa muharebede olmak üzere rollerini asgari düzeye çekmiştir. Ordudan dışlama bazen de yasal bir kurgudan ibaretti. Almanya, İkinci Dünya Savaşı'nda kadınları askere almış, üniforma giydirip askerî idare altına sokmuş ancak sivil olarak tanımlanmıştır. ABD'de de askerî idare altında üniformalı kadınlar vardı. Ancak hava araçları kullanan Kadın Hava Kuvvetleri Hizmetlerindeki pilotlar gibi sivil kabul ediliyorlardı. Kadınlar için daimi askerî roller 1948'e kadar yasal olarak tanınmamış olsa da yine de tıpkı Afroamerikalı gibi kadınlar da Amerika'nın her savaşına katıldılar (Sandhoff ve Segal, 2013). Kadınlar Amerikan Devrimi'nde, 1812 Savaşı'nda, Meksika Savaşı'nda ve İç Savaş'ta erkek kılığında savaşmışlardır. Bazı kadınlar yaralanan ya da öldürülen kocalarının yerine açıktan muharebe görevlerine katılmıştır. Öte yandan bazı kadınlar hemşirelik ya da casusluk gibi muharebe dışı pozisyonlarda görev almış; bazıları da yemek pişirmek, çamaşır yıkamak gibi destek görevlerde bulunmuştur. Ancak bunların hepsi, asker değil sivil olarak görevlerini yerine getirmiştir.

ABD Ordusu'na kadınlar ilk defa önce İç Savaş'ta, sonra da İspanyol-Amerikan Savaşı'nda resmî görevle hemşire olarak kabul edilmiştir. 1901'de bu tecrübelerle binaen Kongre, Ordu Hemşire Teşkilatını kurmuştur. Böylece kadın emeğini harp dönemi askerî eylemlere kazandırmak için bir model sağlanmıştır. ABD Donanması ve Deniz Piyade Teşkilatı sırasıyla 1917'de ve 1918'de kadın birimlerini kurmuştur. Bu üniformalı kadınlara askerî statü verildi ve kadınların normalde sivil hayatta yaptıkları telefon operatörlüğü ve kâtiplik gibi işleri yaptılar. Bazıları ise deniz aşırı görevlere gitti. Çünkü bu birimler spesifik personel ihtiyaçlarını karşılamak için kurulmuştu. Geçici birimlerdi ve zaten kadınlar da savaştan sonra terhis edildiler.

İkinci Dünya Savaşı'nda kadınların orduya katılımının doğasında köklü bir değişim gerçekleşti. Hem sayıca çoğaldılar, hem de görev alanları genişledi. Kongre, ayrı kadın kolları oluşturdu. Bu kolların orijinal isimleri geçici oldukları düşüncesini yansıttıyordu (Ordu Kadın Yardımcı Teşkilatı [WAAC], sonra Ordu Kadın Teşkilatına [WAC], daha sonra da Donanmanın Gönüllü Acil Hizmete Kabul Edilen Kadınları [WAVES]). Kadınlar temelde sağlık bakımı ve iletişim gibi geleneksel kadın mesleklerine atansalar da bazıları doğrudan muharebe hariç tüm uzmanlıklarda hizmet vermiştir.

Askerî görevlerin Amerikalı kadınlara açılması tedricen gerçekleşti. Her aşamada kadınların askeriyedeki varlığının birimlerin etkililiğini düşüreceğini iddia edenler tarafından bu sürece itiraz edilmiştir. Bilhassa kadınların entegrasyonunun birim bütünlüğünü bozacağı düşünülüyordu. Dönemin ortak akıllı bir birimin bütünlüğü arttıkça bilhassa muharebede olmak üzere etkinliğinin artacağını düşünüyordu. Ne var ki son dönemde yapılan çalışmalardan elde edilen bulgular bu varsayımlara karşıttır. Aslında son dönemde bütünlük ve performans üzerine yapılan araştırmaların ekseriyeti toplumsal cinsiyet entegrasyonu amaçlıdır. Eldeki toplam veri bütünlük ve grup etkinliği arasında zaman zaman bir ilişki olduğunu gösterse de bu ilişki ile alakalı üç adet çok önemli niteleyici bulunmaktadır. Öncelikle nedenselliğin yönü belirlenmemiştir. Bulguların bir kısmı nedenselliğin normalde düşünülenin aksi yönünde olduğunu göstermektedir; yani bütünlüğü üreten, grup başarısıdır.

İkincisi, bütünlük ve grup performansı arasındaki bulgular sosyal bütünlüğün değil de görev bütünlüğünün başarıyla alakalı olduğunu gösteriyor (Mullen ve Copper, 1994). Aslında yüksek oranda sosyal bütünlük bazen performansı olumsuz yönde etkiler (Winslow, 1999). Görev bütünlüğü, bir gruba mensup olanların ortak amaçlara ulaşabilmek amacıyla ne dereceye kadar birlikte çalışabileceklerini gösterir. Ayrıca her bir mensubun gruptaki arkadaşlarının yeteneklerine duyduğu saygıyı da içerir. Muharebe durumlarında bu saygı karşılıklı güvene dönüşür. Grubun işini iyi yapacağına ve böylece mensuplarına zarar gelmesine izin vermeyeceğine güvenmek buna dâhildir. Görev bütünlüğü dikey ya da yatay olabilir. Dikey olanı, birim mensuplarının liderlerinin yeterliğine saygı ve güven duymasıdır. Sosyal bütünlük ise daha duygusal bir boyuttur ve grup mensuplarının birbirlerini birer birey olarak sevmeleri ve görev dışında birlikte vakit geçirmek istemeleriyle alakalıdır.

Üçüncüsü, dikey bütünlüğün (etkin liderlik) hem yatay bütünlüğü hem de performansı etkilediğine dair bulgular mevcuttur. Liderlerinin yeterliğine ve kendilerini düşündüğüne inanan grupların mensupları birçok açıdan başarılı olmaya daha yakındırlar. Tanımları itibarıyla iyi liderler, grup mensupları arasında görev etkinliğini, saygıyı ve özeni arttırmaya dönük birim içi görev etkinlikler düzenlerler. Dolayısıyla performans bütünleşmeyle arttırılsa bile (bulgular bu konuda açık değil), pozitif etkileri sağlayan sosyal bütünlükten çok görev bütünlüğüdür. Toplumsal cinsiyet entegrasyonu sağlanmış birimlerin daha düşük görev bütünlüğüne sahip olduğunu gösteren bir araştırma bulgusu yoktur.

Kadınların rolleri büyük oranda kısıtlanmış olsa da 1948'deki Ordu Kadın Hizmetleri Entegrasyon Yasası ile birlikte ABD Ordusu'nda resmî olarak kadınlar için kalıcı bir yer oluşmuştur. Bu yasaya göre kadınlar tüm ordunun %2'sinden fazlasını oluşturamazdı. Kalıcı olarak yarbay/binbaşı rütbesinin üzerine bir rütbe alamazlardı. Ayrıca donanma gemilerinde (hastane ve yolcu gemileri hariç) ve muharebe görevlerindeki hava araçlarında çalışamazlardı (bazı muharebe dışı uzmanlıklar hariç).

Kongre, kadınların askerliği ile ilgili yasaları 1967’de değiştirdi. %2 sınırı ve terfi kısıtlamaları kaldırıldı. Kadınların kariyer fırsatlarına ilişkin sınırlar olduğu gibi kaldı. Hamilelik durumunda ilişkileri kesiliyordu. Kadın askerlerin eşlerinin, aile ödeneği alabilmek için eşlerinin gelirlerine bağımlı olduklarını ispatlamaları gerekiyordu. Hâlbuki erkek askerlerin eşlerine bu otomatik olarak ödeniyordu. Bu eşsizlik 1972’de hukuki olarak hükümsüz kılındı.

1960’lar ve 1970’ler boyunca Amerikan sivil toplumunda toplumsal cinsiyet rolleri ve normları büyük bir dönüşüm geçiriyordu. Bu gelişmeler, askeriye’nin 70’lerde geçirdiği yapısal dönüşümde kadınların askerî rollerine ilişkin daha fazla değişimin önünü açtı. 1973’te zorunlu askerliğin kalkmasıyla kadınların askeriyedeki sayısı ciddi bir yükseliş gösterdi.

Zorunlu askerliğin sonucu olarak personel azlığı yaşayan silahlı kuvvetler, WAC gibi kadın kollarını kaldırıp kadınlar için yeni görevler açtı. Kadınlar (muharebe dışı) pilot olabildiler ve Kongre, 1976’da harp akademilerini kadınlara açtı. Hukuki bir düzenlemeyi takiben 1978’de, kadınların muharip olmayan gemilerde kalıcı göreve atanmalarına müsaade edildi. Donanma da kadınlar için ek pozisyonlar üreten “Gemilerdeki Kadınlar” programını başlattı.

1971 ila 1981 yılları arasında kadınların ordudaki varlığı %1,6’dan %8,9’a yükseldi. 2011’de ise ABD Ordusu’nun %14,5’ini kadınlar oluşturuyordu. Kurmay subayların %7,3’ünü, kıdemli kadronun da %10,9’unu kadınlar oluşturuyordu. Kadın askerlerin Birinci Körfez Savaşı’na katılımları ve performansları neticesinde Kongre, muharebe uçaklarını ve gemilerini kadınlara açtı. 1990’lar ve 2000’ler boyunca kadınlar toplam askerî personelin %10 ila 15’ini oluşturuyordu.

Her ne kadar hukuki düzenlemeler sivil erkeklere ve kadınlara eşit çalışma hakları vermiş olsa da silahlı kuvvetler Amerika’nın meslekler üzerinden yasal olarak cinsiyet ayrımı yapabilen tek işvereni olmaya devam etti. 2011’de ABD askerî yasası gönüllü denizaltı görevleri –toplumsal cinsiyet entegrasyonunun muharebe birimlerinde bütünlük ve etkinliği düşürdüğü varsayıldığından– ve tümen altındaki kara muharebe birlikleri hariç olmak üzere kadınlara tüm pozisyonlarda çalışma izni verdi. Bir pozisyondan diğerine büyük değişiklik gösterse de tüm pozisyonların neredeyse %80’i kadınlara açıktı. Pozisyonlarının %99’u kadınlara açık olan ve %19’unu kadınların oluşturduğu Hava Kuvvetleri bu alanda birinci sıradadır. Kara muharebesi merkezli ve destek hizmetleri için donanmaya bağımlı olduğundan –kadınlar söz konusu destek hizmetlerine yönelirler– dolayı kadınlara en fazla kapsayan kurum Deniz Piyade Teşkilatı’dır. Teşkilattaki pozisyonların sadece %68’i kadınlara açıktır ve kadınlar Deniz Piyade Teşkilatı’nın %7’sini oluşturur. 9 Şubat 2012’de Savunma Bakanlığı atamalara ilişkin olarak kadınlara açık pozisyonların oranını %81’e yükseltecek 14 bin pozisyon daha açan değişiklikleri duyurmuştur.

Irak'taki ve Afganistan'daki çatışmalar kadınların askerliğine getirilen biçimsel sınırlamaların harp bölgesinin gerçekleriyle her zaman uyuşmadığını göstermiştir. Konvansiyonel savaşların aksine, bu çatışmalarda muharebe alanının geri ve ileri pozisyonları arasında bariz bir fark olmadığı görülmüştür. Muharebe destek görevlerinde çalışan kadınlar da rutin olarak risk altındadırlar. Örneğin yol üzerine ya da kenarına yerleştirilen el yapımı patlayıcılar birçok ölüme ve ciddi yaralanmaya yol açmıştır. Kadınlar tehlikeli yollarda kamyon şoförlüğü yapmış veya yolcu olarak seyahat etmişlerdir.

Ayrıca yerel halkın “kalbini kazanmaya” dönük görevler yerel toplumsal cinsiyet normlarına karşı kültürel hassasiyet gerektiriyor ve kadın askerlerin yerel kadınlarla iletişim kurmak (bazen de üstlerini aramak) için hazır bulunmaları gerekiyordu. İhtiyaca binaen kadın askerler muharebe birimleri ile birlikte görevlere katıldılar kadınların muharebe birimlerine “atanmalarını” yasaklayan kurallara rağmen muharebe birimlerine “bağlı” kadın askerler üzerinden bu pratik gelişti. Kadınların askeriyedeki rollerinin genişletilmesine açıktan karşı çıkan sivil muhalifler hukuk ihlali olduğunu düşündükleri bu durumu kullanarak kadınları muharebe sahnesindeki yardımcı rollerinden de dışladılar. Kuralların yeniden değerlendirilmesinin sonucu yine de aksi yönde oldu: Ordu kara hizmetleri, kadınların bu durumlardaki temel fonksiyonlarını dikkate alıp yeni iş alanları açtı.

Harp bölgesindeki yeni pozisyonlar arasında Ordu ve Deniz Piyade Teşkilatı'ndaki Kadın Muharebe Timleri bulunmaktaydı (Deniz Piyade Teşkilatında “Dişi Aslan” kadın deniz piyadeleri birimleriyle başlamıştır). Özel eğitilmiş kadın askerlerden ve deniz piyadelerinden oluşan bu timler çeşitli işlevlerle muharebe birimlerine (Kara Kuvvetleri Ulusal Muhafız Teşkilatı da dâhil) eşlik etmiş ve Afgan kadınlarla birlikte çalışmıştır. Kadın askerler, yerli kadınlarla bir araya gelmiş; kadın hakları, eğitim, güvenlik, sağlık ve kadına yönelik şiddet meselelerini konuşmuşlardır. Bu birimler yerli nüfusa dair önemli bilgi kaynaklarıydı ve yaptıkları çalışmalar bölgenin ihtiyaçlarına cevap vermeye dönük tıbbi ve sosyal hizmet sağlıyordu. Kadınların varlığı, birimin görev performansına katkıda bulundu. Ordu bünyesinde “Kültürel Destek Timleri” adı altında kadın birimlerinin oluşturulması ve kullanımı, bu birimleri “özel harekât” başlığı altına taşıyarak erkek Özel Harekât Kuvvetleri ile yan yana getirdi. Irak'taki ve Afganistan'daki askerî operasyonların mevcut durumu söz konusu kadın birimlerinin ve kadınların muharebe birimleriyle birlikte çalışmalarına ilişkin planın oluşturulması yönünde itici güç oldu.

Görünüşe göre Amerikalı siviller, kadının bu türden askerî roller oynaması bir yana, doğrudan muharebe birimlerinde yer almasına bile hazırmış. *Washington Post*'un 2011'de yürüttüğü bir kamuoyu yoklamasında, görüşülen kişilerin tam tammına %73'ü kadınların doğrudan muharebe görevlerinde yer almasına desteğini belirtti. Elbette görev başındaki kadınların medyada yer bulması ve muharebelerdeki başarıları bu şaşırtıcı oranı açıklamaya yardımcı olabilir (O'Keefe ve Cohen, 2011).

Bu gelişmeler askerî görevlerde gün yüzüne çıkan ihtiyaçların kadınların ordudaki görevlerini değiştirdiğini gösteriyor.

Resmî olarak taarruz muharebe pozisyonlarına verilmeleri yasak olsa da kadın askerler, çeşitli görevlerle muharebelerde bulunmuştur. Kadınların muharebelerde bulunma süresi bir taraftan askerî politika değişiklikleri diğer taraftan Irak ve Afganistan Savaşları'nın özellikleri ve doğalarından dolayı 1990'lardan beri artmıştır. 1990 öncesi emekli kadın askerlerin %7'si muharebede bulduklarını bildirirken bu rakam 1990 sonrası emekliler için %24'e çıkmıştır (Patten ve Parker, 2011). Muharebeler salt fiziksel yaralanma ve ölüm değil aynı zamanda askerler üzerinde zihinsel ve duygusal iz bırakabilecek stres ve travma da üretiyor. Kadınların askerî rolleri değiştikçe muharebeye bağlı travma ve travmayla baş etmeye ilişkin muhtemel cinsiyet farklılıkları git-tikçe önem kazanmıştır. Kadınlar askerî tecrübeler sonrasında erkeklere nazaran daha çok post travmatik stres bozukluğu yaşarlar. Hem erkeklerin hem de kadınların orduda cinsel saldırıya uğrama ihtimalleri mevcut olsa da bu oran kadınlar için daha yüksektir (Defense Manpower Data Center, 2013). Ordudayken fiziksel, ruhsal ve davranışsal cinsel travma geçiren kadınlar üzerinde ciddi ve uzun süreli olumsuz etkiler görülebilir.

Ocak 2013'te Savunma Bakanlığı resmî olarak 1994'ten beri yürürlükte olan kadınlar için doğrudan muharebe yasağını kaldırdı. Bu düzenleme neredeyse tüm pozisyonları kadınlara açtı. Kadınların entegrasyon süreci "Genel Kurmay Başkanlığının belirlediği ilkeleri" esas alacaktır. Bu ilkeler arasında "birim hazırbulunuşunu koruma" ve "bilhassa kadınlara kapalı öncelikli şekilde tüm mesleki uzmanlıklarda hem fiziksel hem de mental meslek performansı standartlarını belirleme" bulunmaktadır. "Kadınlara açık olan uzmanlıklar için performans standartları cinsiyet ayrımı gözetmemelidir." (Savunma Bakanlığı, 2013). Askerî kollar birtakım pozisyonların kadınlara kapalı olmasını talep edebilir. Bu türden kapalılıklar genel politikanın istisnası kabul edilir. Uygulanması için Genelkurmay Başkanı'nın kişisel onayı gerekir ve bu talep araştırma verilerine dayanmalıdır. Bu sürecin 1 Ocak 2016'da tamamlanması bekleniyor.

ABD Silahlı Kuvvetleri, araştırmalar yürütüp kadınları daha önce kendilerine kapalı olan uzmanlık alanlarına ve birimlere entegre etme yönünde ilerliyor. Önceleri kadınlara açık olmayan bazı ordu pozisyonları, hâlihazırda spesifik uzmanlıkları olan kadın askerlere açılmış bulunuyor. Ek olarak bazı birimler muharebe görevlerine dair bilimsel görev analizleri yaptırıyor (Her bir görevin fiziksel gerekliliklerine odaklanıyor.) ve erkek görevlilerin standartlara uyup uymadıklarını test ediyor. Ayrıca şartları yerine getirip getiremeyeceklerini (genelde özel bir eğitimden sonra) görmek ve fizyolojik etkilerini ölçmek için kadın askerler de test ediliyor (Cone, 2013, s. 29–32).

Silahlı Kuvvetler'in bir takım unsurlarındaki direnişe rağmen, her ne kadar bu türden işlere çok az kadın başvuracak olsa da önümüzdeki birkaç yıl içerisinde neredeyse tüm muharebe uzmanlıkları ve pozisyonları kadınlara açılmış olacaktır.

Amerikan ordusunda cinsiyet entegrasyonu konusu, ırksal entegrasyondan daha yenidir. Yine de kadınların kara muharebe timlerine verilmelerine müsaade eden bu yeni hareket de dâhil olmak üzere kayda değer politika değişimlerinin olduğu dönemler olmuştur.

Ordu tarafından yürütülen geniş kapsamlı araştırmalardan elde edilen son dönem verileri, kadın askerlerle birlikte çalışmış askerlerin, önceleri kadınlara kapalı olan kara muharebe pozisyonlarının kadınlara açılmasına daha sıcak baktıklarını gösteriyor (Defense Advisory Committee on Women in the Services, 2013). Bu askerlerden bazıları kadınlara kapalı olan kara taarruz muharebe işlerinde olsalar da Irak'ta ve Afganistan'da bulunmuş birçok asker gibi kadınlarla birlikte çalışmışlardır. Bu da kadın askerleri tanımının ve onların muharebelerdeki etkin performanslarını görmenin (görev bütünlüğü) kadınların söz konusu uzmanlıklarda bulunmasına izin verilmesine dair olumlu görüşlere yol açmıştır. Askerliklerini yaptıkları şartlar gruplararası temas kuramının şartlarına ne kadar uyuyor bilemiyoruz. Ancak bu sonuçlar yeni açılan pozisyonlardaki cinsiyet entegrasyonunun –doğru şartlarda– başarılı olacağını gösteriyor. Temas kuramında belirtilenler, yakın zamanda erkek ve kadın askerlerle yapılan araştırmalarda ortaya çıkan ve sosyal bilimcilerin analizleriyle ortaya konan bazı optimum şartlar bulunmaktadır. Bunlar şu şekildedir: liderlerin desteği, liderliğin disiplin ve saygı vurgusu, erkek askerlerin kabulü ve saygısı, bilimsel geçerliliği bulunan ve cinsiyet ayrımı yapmayan standartlar, erkeklerle kadınlara yeterli uzmanlık eğitimi. Birimlerdeki erkeklerin çoğunluğundan daha yüksek statüye (askeri rütbe gibi) sahip kadın askerler bulundurmak da bu konuda yardımcı olabilir.

Her ne kadar ABD çok sayıda kadını orduya katarak ve silahlı kuvvetlerinde kadın temsiliyetinin yüzdesini artırarak kadınların orduya katılımında öncü rol oynasa da diğer ülkeler muharebe uzmanlıklarını kadınlara ABD'den önce açmıştır. ABD Ordusu bu pozisyonları kadınlara tedricen açarken diğer ülkeler daha ani değişikliklere gitmiştir (M. Segal, 1995). Bazılarında (Belçika ve Almanya gibi) tamamen kapalılıktan tüm görevlerin kadınlara açılmasına geçilmiştir (Sandhoff, Segal ve Segal, 2010). Yine de kadınların mevcut temsiliyeti zamanla artmıştır. ABD'de Donanma gemilerinin kadınlara açılması tedricen gerçekleşmişti. Sağlık amaçlı gemilerle ve nakliye gemileriyle başlayan süreç önce diğer muharebe dışı gemilerde geçici görev eklenmiş; son olarak da muharebe gemileri kadınlara açılmıştır (Bazı kurallara dair argümanları aynı kalmış, diğerleri ise değişmiştir.) (Iskra, 2007). Hâlbuki İngiltere tüm gemi türlerini (Falkland/Malvinas Savaşı'nda muharebe dışı oldukları düşünülen gemilerdeki yüksek zayıf oranı sebebiyle) her birini muharebe gemisi kabul ederek aynı anda kadınlara açtı (Dandeker ve Segal, 1996).

Cinsel Yönelim: Son Tekerrür

Amerikan Silahlı Kuvvetleri tarih boyunca eşcinsel ilişkiyi askerî bir suç olarak görmüştür. Suç vurgusu gey kimliği değil eşcinsel davranış üzerinde olmuştur (Berube, 1990). İkinci Dünya Savaşı'nda askere alım süreçlerinde elemeler daha çok sağlık

merkezli olmuştur. Askeriye de eşcinselliği zamanın psikiyatrik tanımına uyararak patolojik bir durum olarak görmüş ve askere kabul edilmeme sebebi saymıştır. Ne var ki tıpkı ırkta ve cinsiyette olduğu gibi genç heteroseksüel beyaz erkekler personel ihtiyacını karşılamaya yetmeyince kontroller gevşetildi ve kapalılık tersine döndü. Çok sayıda gey ve lezbiyen askerliğe kabul edildi. Bütünlük ve performansın olumsuz etkilendiğini gösteren bir durum olmadı. Yine de savaştan sonra kapalılık politikası tekrar yürürlüğe girdi ve eşcinsel personel ihraç edildi. 1950'ler ve 60'larda eşcinsellik beyanı askere alınmanın önünde bir engeldi. Böyleyken bile eşcinsel erkekler ve kadınlar askerlik yapmaya devam etmiştir. 1982'de askeriye "eşcinselliğin... askerlik hizmeti ile bağdaşmayacağını" öne süren standart bir politikayı ordunun tüm kollarına dayatmaya çalıştı. Eşcinselliği de eşcinsel eylem ya da böyle bir eylemde bulunma meylinin sözlü ifadesi olarak tanımladı.

1980'lerde, 17 bin personel eşcinsellikten dolayı ihraç edildi. Tuhaf bir şekilde, dillendirilen endişelerin çoğu kara muharebe birimlerindeki bütünlüğe vurgu yapıyor olsa da ihraç edilenler söz konusu birimlere zaten alınmayan kadınlar (ihraç edilenlerin %20'si) ve Donanma personeliydi (ihraç edilenlerin %51'i) (DeAngelis, Sandhoff, Bonner ve Segal, 2013). 1990'ların başlarında Başkan Bill Clinton geylemlerin serbestçe askerlik yapmasının önündeki yasağı kaldırma girişiminde bulundu ancak Ordu'nun ve Savunma Bakanlığı'nın direnişiyle karşılaştı. Clinton yönetimi de Kongre ile birlikte bir uzlaşma formülü önerdi: "Sorma, Söyleme, Takip Etme" (Don't Ask, Don't Tell, Don't Pursue [DADT]). Bu formülle birlikte cinsel yönelim ile eşcinsel eylemlerde bulunma temayülü birbirinden ayrıldı. Askere alma süreçlerinde cinsel yönelime ilişkin sorular çıkartıldı. Ayrıca askerî personelin gey insanlarla arkadaşlık yapmasına izin verildi. Komutanlara da gey erkekleri ve lezbiyenleri askerliğe alıp almamakta takdir hakkı tanındı.

ABD Senatosu'ndaki komite oturumlarında ekseriyetle birim bütünlüğünün muharebe gücünde oynadığı rol (Hearings before the Committee on Armed Services, United States House of Representatives, 1993, s. 248–349) ve müttefik kuvvetlerin tecrübeleri (Hearings before the Committee on Armed Services, United States House of Representatives, 1993, s. 349–53) üzerinde duruldu. Tecrübeler, ırksal entegrasyonun muharebe gücünü azaltmadığını gösterse de Afroamerikan askerlerin Beyaz birimlerden tarihsel olarak dışlanması ile gey olduğunu beyan eden askerlerin dışlanması arasındaki paralellikler ele alındı (Hearings before the Committee on Armed Services, United States House of Representatives, 1993, s. 403–404). Savunma Bakanı, Genelkurmay Başkanı ile birlikte, Senato önünde DADT lehine konuştu (Hearings before the Committee on Armed Services, United States Senate, 1993, s. 700–705)

DADT'nin kabulüyle, eşcinselliğe bağlı ihraçlar 1994'ten (DADT'nin kabul edilmişinden bir sene sonrası) 2001'e (Teröre Karşı Küresel Savaş'ın başlangıcı) kadar

arttı. 2001’de 1273 hizmet mensubu ihraç edildi. Bu, DADT’nin 1994’teki kabulünden beri en büyük ihraçtı. Ne var ki Irak’taki ve Afganistan’daki savaşlar insan gücü ihtiyacını artırınca kapalılık yürürlükten kaldırıldı. Askeriyeden ihraç edilen gey insanların sayısı 906’ya düştü. Ertesi sene ise 787’e kadar geriledi (De Angelis ve ark., 2013). Aslında bu ihraçlar dışlamaya ilişkin ırk, cinsiyet ve cinsel yönelim gibi farklı durum özelliklerinin kesişiminin tuhaf bir örneğidir. Çünkü her ne kadar tartışmalar ordudaki gey erkeklere odaklansa da DADT yoluyla ihraç edilen kadınların oranı erkeklerden daha fazladır.

Barack Obama da ilk başkan adaylığı kampanyasında, tıpkı 8 sene önce Bill Clinton’un yaptığı gibi, DADT’nin yürürlükten kaldırılmasını savundu. 27 Ocak 2010’daki ilk Ulusa Sesleniş konuşmasında, DADT’yi kaldırmak için Kongreyle ve Orduyla birlikte çalışacağını duyurdu. Savunma Bakanlığının ve Ordunun 1993’te aldıkları pozisyonun aksine, Nisan 2010’da Savunma Bakanı Robert Gates ve Genelkurmay Başkanı Amiral Michael Mullen, Senato Silahlı Hizmetler Komitesi önünde Obama yönetiminin “Sorma, Söyleme” politikasını kaldırma kararını desteklediklerini beyan ettiler. Hatta Amiral Mullen, kişisel olarak “geylerin ve lezbiyenlerin açıktan askerlik hizmetinde bulunmalarının doğru olduğunu” düşündüğünü ifade etti (Korb, Duggan ve Conley, 2010). Ayrıca, meseleye dair çok geniş çaplı bir değerlendirme yapacaklarını söyledi.

Ulusa seslenişten 6 gün sonra, Savunma Bakanı Gates ve Amiral Michael Mullen, belirtilen değerlendirmenin Savunma Bakanlığı üst düzey danışmanı Jeh Johnson ve ABD Ordusu’nun Avrupa Birlik Komutanı General Carter Ham tarafından yapılacağını ifade ettiler. Gözden geçirme sürecinin en önemli işlevleri arasında ilgili uygulamayı kaldırmanın hazırlanış, etkililik, uyum, askere alma, idame, aile hazırlanışı ve ilgili düzenleme hayata geçecekse bunun nasıl uygulanacağına dair öneriler hazırlama yer almaktaydı. Bilgi toplama mekanizmaları arasında aşağıda belirtilen personel ile yapılacak anket çalışmaları yer alıyordu (Lee, 2014). Değerlendirme ekibi ayrıca savunma kurumları içerisinde ya da dışarısında çalışma yürüten sosyal bilimcilere çağrı yaparak mevcut araştırmaların neler olacağını da belirlemek istedi. En temel sorulardan birisi cinsel entegrasyonun bu süreci hâlihazırda yaşamış müttefik askerî birliklerde, uyum gibi faktörler üzerine etkilerinin neler olacağı yönündeydi. Bu husustaki en temel bulgu bir etkisinin olmadığını ortaya koymuştu (D. Segal, 2010).

Geylerin ve lezbiyenlerin orduya tamamen kabulüne ilişkin 2010’daki kamuoyu ve siyasi görüşler elbette 1993’tekenden farklıydı. DADT’nin kaldırılmasına doğru gidilirken bazı Kongre üyeleri ve askerî yetkililer DADT’nin ıslahı yahut kaldırılması yönünde görüş bildirdiler. Bilhassa Kara Kuvvetleri olmak üzere askeriyenin de içinde bulunduğu durum 2010’da farklıydı. Kara Kuvvetleri 2001’den beri savaştaydı ve artık savaşta ileri/geri hizmet ayrımı ortadan kalkmıştı. Muharip askerler de

muharebe destek taburları da aynı savaş atmosferinde yaşıyorlardı. İşte muhtemelen söz konusu savaş atmosferi askerler arasında ırk, cinsiyet ya da cinsel yönelim ayrımı gözetmeksizin saygı ve hoşgörü ortamı oluşturdu.

2002'den itibaren cinsel yönelim ihlallerine bağlı ihraçlarda ciddi bir düşüş görüldü. Analistler ve aktivistler mevcut yönelime ilişkin üç alternatif açıklamaya başvuruyorlar (Rostker ve ark., 1993). Öncelikle, Irak'ta ve Afganistan'da gey ve lezbiyen oldukları bilinen Amerikalı ya da yabancı askerlerle ve ABD Hükümeti'nin diğer kurumlarından kişilerle daha önce çalışmış olduklarından dolayı komutanların geylere ve lezbiyenlere karşı gittikçe daha hoşgörülü olduklarını iddia eden bir görüş vardır. İkinci iddia ise komutanların harp zamanı DADT'yi işletecek zamandan ya da kaynaklardan yoksun olduğunu ileri sürer. Bu açıklamaya göre, savaşta daha öncelikli başka gereksinimleri olduğundan dolayı komutanlar idari işlerle uğraşamıyorlar. Son iddia da komutanların savaş hâlindeyken nitelikli askerlerinden vazgeçmek istememesidir. Gey askerler hâlihazırda görevlere katkıda bulunabileceklerini göstermişlerdi. 2005'te Kongre, Sayıştay'dan, DADT kapsamında kaç önemli meslek sahibinin ve yabancı dil bilen askerinin ihraç edildiğini araştırmasını talep etti. Söz konusu talep, kritik görev hizmet mensuplarının DADT yoluyla ihraç edilmesine dair endişeleri yansıtıyordu.

Amerikan toplumunda, gey olduğunu beyan eden kişilerin askerlik hizmetinde bulunmasına dair farklı görüşler vardır. Siviller bu konuya askerlere nazaran daha olumlu bakmaktadırlar. 1990'lardaki (yani 11 Eylül'den önceki) kamuoyu yoklamalarında, sivil halkın geylere askerlik izni verilip verilmemesi hususunda eşit bir şekilde ikiye bölündüğü görülmektedir. 1990'ların sonlarından itibaren yapılan araştırmaların verilerini analiz eden Miller ve Williams (2001), kamuoyunda hoşgörünün arttığını gözlemlemişlerdir. Miller ve Williams, sivillerin yarısından fazlasının gey erkeklerin ve kadınların açık bir şekilde askerlik hizmetinde bulunmalarına izin verilmesi gerektiği görüşünde olduklarını ifade etmişlerdi. 11 Eylül'den sonra kamuoyu iyice kapalılık fikrinden uzaklaştı. Sivillerin %80'i gey erkeklerin ve kadınların askerliğine izin verilmesini onaylıyordu. Bu rakam gey erkeklerin ve kadınların açık bir şekilde askerlik hizmetini yapabilmeleri gerektiğini düşünenler içinse %70'ti (Comprehensive Review Panel, 2010). *Washington Post*'un 2010 yılında yürüttüğü bir kamuoyu araştırmasında ise geylerin askeriye de açık bir şekilde bulunmalarını destekleyenlerin oranı %75 olarak bulundu. Aynı araştırma, Demokratlar'ın %82'si, Bağımsızlar'ın %77'si ve Cumhuriyetçiler'in de %64'ü olmak üzere siyasi parti görüşleri içinde de çoğunluğun DADT'nin kaldırılmasını desteklediğini gösterdi.

1950'lerde Kara Kuvvetleri, ırksal entegrasyon konusunda Amerikan toplumunda başı çekse de (Moskos ve Butler, 1996), askeriye de geyler için durum aynı değildi. 1990'ların sonlarında askerlerin neredeyse %75'i geylerin açıktan askerlik hizmetinde bulunmasına karşıydı. Askeri yetkililerin %25'inden fazlası da geylere izin verilirse

görevlerini bırakacağını söylemişti. Görüşülenlerin 2/3'ünden fazlası da başlarındaki komutan heteroseksüel olursa kendilerini daha güvende hissedeceklerini belirtmişti.

Pentagon'un 2010 Kapsamlı Çalışma Grubu DADT'nin kaldırılması durumunu sorulayan bir anket çalışmasını çalışanlarına yapmamıştı. Bununla birlikte değerlendirmeyi yapan birim 115 binin üzerinde personel ile bir anket çalışması yaparak DADT'yi kaldırmanın hazırbulunuşluk, etkililik, uyum, askere alma ve idame üzerindeki muhtemel etkilerini ölçmüştür. Uyum araştırmalarındaki mevcut yönelimlere dayalı şekilde bu anket, toplumsal uyum ile görev uyumunu ayırmıştır. Görev uyumuna yönelik olarak katılımcıların %70'i kendi ortak çalışma gurupları içerisinde gey birisinin olmasının etkisini çok olumlu, olumlu, karma veya etkisiz olarak belirtmiştir. Kendi birimlerindeki işlerin yapılması konusunda bunun etkisi sorulduğunda ise benzer cevaplar alınmıştır. Ayrıca toplumsal uyum konusunda da benzer sonuçlar elde edilmiştir (Mesela birimdeki çalışanlar birbirlerini ne kadar önemsemektedirler konusunda).

DADT'nin kaldırılmasının birim etkinliğine etkisine ilişkin sorular, doğal bir saha deneyimi sağlayan 11 Eylül sonrası savaş tecrübelerine göre çeşitlilik gösterdi. 11 Eylül'den sonraki dönemde muharebe bölgelerine intikal etmeyen askerlere DADT'nin kaldırılmasının kendi birimlerinin etkinliğini gündelik anlamda nasıl etkileyeceği sorulduğunda, askerlerin %80'i ya olumlu ya karışık etkisi olacağını ya da etkisi olmayacağını söyledi (%20'si ise ya olumsuz etkisi olacağını düşünüyordu ya da görüş bildirmedi). Aksine, muharebe bölgelerine intikal eden askerlere aynı soru karadaki ve denizdeki etkinliklerine dair sorulunca neredeyse %45'i olumsuz yanıt verdi. Ancak bilhassa bir krize ya da birimi etkileyen olumsuz bir olaya ilişkin –ya da birim yoğun muharebe durumundayken– aynı soruya gelen olumsuz yanıtlar %30 düzeyindeydi.

Araştırmaya katılan Kara Kuvvetleri mensuplarından sadece %16'sı açıktan gey/lezbiyen olan birisiyle birlikte askerlik yapmanın kendi mesleki performansını olumsuz/çok olumsuz etkileyeceği öngörüsünde bulundu. Bu grup orantısız bir şekilde muharebe sınıfı askerleri (%42), erkek (%95) ve astsubaylardan (%62'si E4 ila E6 arası maaş derecesinde) müteşekkildi. Söz konusu demografi içinde, 11 Eylül sonrası intikal etmemiş askerlerin %76'sı birim etkinliği üzerinde olumsuz etki öngörmüştür. Bu oran 11 Eylül'den sonra muharebe bölgelerine intikal etmiş olanlarda ise %89'du.

Savunma Bakanlığı, DADT yürürlükten kaldırıldıktan sonra konuya dair bir araştırma yaptırmadı. Ancak dokuz akademi –West Point, Deniz Harp Akademisi, Hava Harp Akademisi ve Deniz Piyade Teşkilatı Harp Okulu– hocasından oluşan bir ekip DADT kaldırıldıktan bir yıl sonra bunun etkisini değerlendirdi. Değerlendirme (DADT'nin kaldırılmasına karşı Mart 2009'da bir mektubun altına imza atan üst rütbeli subayların da dâhil olduğu) mülakatlar, (DADT kaldırılmadan öncesi/DADT kaldırıldıktan sonrası şeklinde bir yarı-deney de içeren) anketler ve askerî birimlerin gözlemlenmesinden oluşuyordu. Değerlendirmenin tasarımı, muharebe görevi,

bütünlük ve etkinlik arasındaki ilişkileri açıklamasa da DADT kaldırıldıktan sonra olanları kavramak için geniş bir perspektif ortaya koydu. Aynı sene muharebe bölgelerine intikal edilen 10 binlerce personel düşünüldüğünde olayın temel etkilerinin sessiz sedasız yaşanması pek mümkün görünmüyor.

Değerlendirmenin en önemli sonucu DADT'nin kaldırılmasının pek de önemli bir hadise olmayışydı. Bunun askerî teyakkuz düzeyi ya da bütünlük gibi teyakkuzu ilgilendirdiği varsayılan boyutlar üzerinde ciddi bir etkisi görülmemiştir. DADT kaldırılmadan önce/DADT kaldırıldıktan sonra biçiminde yapılan bir ankette teyakkuz düzeyinde değişiklik görülmemiştir. İçlerinde gey olduğu bilinen askerler bulunan birimlerin bütünlüğü de bozulmadı. Askere alma süreci, güvenliğe ve morale dair kaygıların yersiz olduğu görüldü. Bilakis mülakatlar birim içi kişiler arası ilişkilerde DADT'nin kaldırılmasının olumlu etkilerine işaret ediyor. Örneğin bir Deniz Piyade çavuşu şöyle söylüyordu: “Kimlerle birlikte askerlik yaptığımızı öğrendikten beridir her şey çok daha iyi oldu... Şimdi daha iyi geçiniyoruz ve birim mensuplarımızı oldukları gibi kabul ediyoruz.” Bir Başçavuş ise insanlara ne iseler öyle olmalarına izin vermenin gey ve heteroseksüel askerler arasındaki ilişkileri güçlendirdiğini söyledi (Belkin ve ark., 2014, s. 349). Geçmişte Afrika kökenli Amerikalıların ve kadınların başarılı entegrasyonunda rol oynayan faktörler “Sorma, Söyleme” politikasının yürürlükten kaldırılmasında da işlev gördü. Bu sonuç, diğer Batılı endüstriyel demokratik ülkelerde gey olduğunu beyan eden hizmet mensuplarına dair kısıtlamalar kaldırılınca gerçekleşen durumdan farklı değildir.

Sonuç

Kadınların zaman içinde ve ülkeden ülkeye değişen rollerinin incelenmesi, bu rolleri etkileyen kolaylaştırıcı ve zorlayıcı sosyal faktörler olduğunu ortaya çıkardı (Sandhoff, Segal ve Segal, 2010). Kolaylaştırıcı güçler tüm vakalarda tutarlı bir şekilde kadınların askeriyeye katılımının önünü açar. Zorlayıcı güçler ise tek tek vakalar özelinde işler ve kadınların katılımını kısa vadede etkiler. Bu güçlerin çoğu diğer grupların orduya katılımıyla alakalıdır. Kolaylaştırıcı faktörler (çeşitli grupların daha geniş sosyal katılımı ve daha geniş gruplar topluluğunda kabul görme normları da dâhil) sosyal değişimin genel yönünü ve askeriyenin güvenlik durumlarındaki ve görevlerindeki genel eğilimini ihtiva eder. Zorlayıcı güçler ise (hukuki kararlar da dâhil) siyasi atmosferi, zorunlu askerliğin kaldırılmasını ve diğer (savaşlar gibi) insan gücü ihtiyacı doğuran sebepleri içerir.

Sosyal değişim çizgisel değildir: Kapalılık ve temsil süreçleri bir sarkaç gibi tasavur edilebilir. Kapalılık politikası geleneksel olmayan askerî personel kaynaklarını dışlıyor ve sosyal bütünlük temelinde meşrulaştırılıyor. Barış zamanlarında genellikle böyle oluyor. Savaşlar insan gücü gerektirdiğinde ise tam tersine dönüyor. Savaş

sonrası dönemde bir daha başa sarıyor. Ne var ki savaş dönemleri, yeni dâhil edilen gruplar için görevin ifasına katkıda bulunabilecek yetenekte olduklarını göstermek için iyi bir fırsattır. Askerî etkililik yolunda görev bütünlüğü zamanla sosyal bütünlüğü için yerini almış ve daha geniş bir kabulün önünü açmıştır.

Hâlâ bile daha önceleri dışlanmış ya da sınırlandırılmış grupların askeriyeye dâhil edilmesine karşı itirazlar olabilir. Bugün ABD'deki dikkat çekici tartışma konularından birisi de askerlik hizmetinde bulunan cinsiyet değiştirmiş kişilerdir (Parco, Levy ve Spears, 2015). Bu kişiler DADT yürürlükten kaldırılmasına rağmen geyler gibi açıktan hizmete kabul edilmediler. Diğer ülke orduları onları kabul etmiş olsa da (Okross ve Scott, 2015), bu kişilerin durumu ABD'de hâlâ patolojik olarak tanımlanıyor (Elders, Brown, Coleman, Kolditz ve Steinman, 2015). Askerî hizmete kabul edilmeyen bir diğer grup da (birçoğu ulusal güvenliğe katkıda bulunabilecek durumda olan) fiziksel engellilerdir. Mevcut durumda göçmenler de ordu tarafından istihdam edilmeye uygun görülüyor.

Pozisyonların bazen geçici olarak açıldığı geçmiş uygulamaların aksine bugün artık bir değişiklik yapıldığında, askerî profesyonellik normlarının işleyeceğini düşünebiliriz. Askeriye çalışanları tüm hukuki, manevî ya da ahlaki emirlere uyup onları uygulamayla kalmayacak aynı zamanda bu emirleri benimseyecektir. İşte emirlerin böylece içselleştirilmesiyle kültürel etkinin ve değişimlerin kabulünün önü açılıyor. Yirminci yüzyılın ortasında ırksal entegrasyonda ve Vietnam Savaşı'ndan sonra zorunlu askerliğin kaldırılmasında olduğu gibi politika değişikliklerine karşı muhalefet, yeni politika uygulamaya girdikten sonra kabule evrilebiliyor.

Dolayısıyla, cinsel tercihlerini beyan eden gey erkeklerin ve lezbiyenlerin Amerikan silahlı kuvvetlerine kabul edilmesi şaşırtıcı gelmiyor. Kadınların yeni açılan kara muharebe sınıflarına girmeleriyle ve bu türden görevleri seçen kadınların sayısının tedricen artmasıyla daha büyük bir cinsiyet entegrasyonu gerçekleşmesini bekliyoruz. Kadınlara yeni görevlerin açılma süreci de yavaş yavaş gerçekleşecektir: Cinsiyet entegrasyonuna dâhil olacak ilk Kara Kuvvetleri birimleri, uzmanlık alanı olarak kadınların hâlihazırda içinde bulunabildikleri ancak yeni yürürlükten kaldırılan "aynı yerde tanzim" yasağından dolayı kabul edilmedikleri birimler olacaktır. Şimdi cinsiyet entegrasyonu bir politika hâline geldiğinden askerî birimler çok az sayıda istisna talep edilebilecektir. Yine de fiziksel gereksinimlerinden dolayı birçok erkeğin ve kadının kabul edilmeyeceği bazı uzmanlıklar olacaktır.

Birçok ülke çeşitli grupların dışlanması ya da dâhil edilmesi hususunda politika geliştirirken diğer ülkelerin tecrübelerinden faydalanmıştır. Kültürel ve sosyal değişkenler politikalarda ve pratiklerde büyük bir rol oynasalar da farklı ülkelerdeki başarılı entegrasyon süreçleri genelde birbirine benzer. İnsan davranışlarının bazı özellikleri kültürel bağlamları aşar. Bu yüzden ülkeler arası kıyaslarda, süreçlerdeki benzerlikle-

rin ortaya çıkması muhtemeldir. Askerî sosyolojinin diğer meselelerindeki analizlerde de durum farklı değildir. Askerlerin muharebe bölgelerine intikal etmesinin aileleri üzerindeki etkisi bu meselelere bir önektir (Moelker, Andres, Bowen ve Manigart, 2015). Umarız bu çalışma da benzer bir ülkeler arası araştırmayı teşvik eder.

Kaynakça

- Allport, G. W. (1954). *The nature of prejudice*. Cambridge, UK: Addison-Wesley.
- Belkin, A., Ender, M., Frank, N., Furia, S., Lucas, G. R., Packard, G., ... Segal, D. R. (2014). One year out: An assessment of DADT repeal's impact on military readiness. In J. E. Parco & D. A. Levy (Eds.), *Evolution of government policy towards homosexuality in the US military* (pp. 329–373). New York, NY: Routledge.
- Bendix, R. (1964). *Nation-building and citizenship*. New York, NY: Wiley.
- Berube, A. (1990). *Coming out under fire*. New York, NY: Free Press.
- Bogart, L. (Ed.). (1969). *Social research and the desegregation of the U.S. Army*. Chicago, IL: Markham.
- Cone, R. W. (2013). Soldier 2020. *Army, November*, 29–32. Retrieved from http://www.ansa.org/publications/armymagazine/archive/2013/11/documents/cone_nov2013.pdf
- Dandeker, C., & Segal, M. W. (1996). Gender integration in armed forces: Recent policy developments in the United Kingdom. *Armed Forces & Society*, 23, 29–47.
- De Angelis, K., Sandhoff, M., Bonner, K., & Segal, D. R. (2013). Sexuality in the military. In A. Baumle (Ed.), *International handbook on the demography of sexuality* (pp. 363–382). New York, NY: Springer.
- Defense Advisory Committee on Women in the Services. (Dec. 2013). *Army SHARP Program Enhancing Commander Accountability DACOWITS Brief*. Retrieved from <http://dacowits.defense.gov/Portals/48/Documents/Reports/2013/Documents/dacowits%20december%202013%20meeting/December%20Meeting%20Slides.pdf>
- Defense Manpower Data Center. (2013). *2012 workplace and gender relations survey of active duty members*. Retrieved from http://www.sapr.mil/public/docs/research/2012_workplace_and_gender_relations_survey_of_active_duty_members-survey_note_and_briefing.pdf
- Defense Manpower Data Center. (2013). *Human Resources Strategic Assessment Program: 2012 workplace and gender relations survey of active duty members*. Washington, DC: Department of Defense, Sexual Assault Prevention and Response Office.
- Department of Defense. (2013, January 24). *Defense Department Rescinds Direct Combat Exclusion Rule; Services to Expand Integration of Women into Previously Restricted Occupations and Units* (Office of the Assistant Secretary of Defense (Public Affairs), News Release No.037–13). Washington, DC: Author. Retrieved from <http://www.defense.gov/releases/release.aspx?releaseid=15784>
- Elders, M. J., Brown, G. R., Coleman, E., Kolditz, T. A., & Steinman, A. M. (2015). Medical aspects of transgender military service. *Armed Forces & Society*, 41, 199–220.
- Foner, J. D. (1974). *Blacks and the military in American history*. New York, NY: Praeger.
- Franklin, J. H. (1948). *From slavery to freedom: A history of American negroes*. New York, NY: Knopf.
- Hearings before the Committee on Armed Services, United States House of Representatives. (1993). Policy implications of lifting the ban on homosexuals in the military. *Congressional Record*, April–May. Washington: U.S. Government Printing Office.
- Hearings before the Committee on Armed Services, United States Senate. (1993). *Congressional Record*. July: 700–705. Washington: U.S. Government Printing Office, 1994.

- Iskra, D. (2007). Attitudes towards expanding roles for Navy women at sea: Results of a content analysis. *Armed Forces and Society, 33*, 203–223.
- Korb, L. J., Duggan, S. E., & Conley, L. (2010). *Implementing the repeal of 'Don't Ask, Don't Tell' in the U.S. Armed Forces*. Washington, DC: Center for American Progress.
- Lee, J. L. (2014). The comprehensive review working group and Don't Ask, Don't Tell repeal at the Department of Defense. In J. E. Parco & D. A. Levy (Eds.), *Evolution of government policy towards homosexuality in the US military* (pp. 167–191). New York, NY: Routledge.
- Lipset, S. M. (1963). *The first new nation*. New York, NY: Basic Books.
- Miller, L., & Williams, J. A. (2001). Do military policies on gender and sexuality undermine combat effectiveness? In P. D. Feaver & R. H. Kohn (Eds.), *Soldiers and civilians: The civil–military gap and American security* (pp. 361–402). Cambridge, UK: MIT Press.
- Moelker, R., Andres, M., Bowen, G., & Manigart, P. (Eds.). (2015). *Military families and war in the 21st century: Comparative perspectives*. London and New York: Routledge.
- Moore, B. L. (1996). *To serve my country, to serve my race: The story of the only African American WACs stationed overseas during World War II*. New York, NY: New York University Press.
- Moskos, C. C., & Butler, J. S. (1996). *All that we can be*. New York, NY: Basic Books.
- Mullen, B., & Copper, C. (1994). The relation between group cohesiveness and performance. *Psychological Bulletin, 115*, 210–227.
- O'Keefe, E., & Cohen, J. (2011, March 17). Most Americans back women in combat roles, poll says. *Washington Post*. Retrieved from <http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/content/article/2011/03/16/AR2011031603861.html>
- Okros, A., & Scott, D. (2015). Gender identity in the Canadian Forces. *Armed Forces & Society, 41*, 243–256.
- Parco, J. E., Levy, D. A., & Spears, S. R. (2015). Transgender military personnel in the post-DADT era. *Armed Forces & Society, 41*, 221–242.
- Patten, E., & Parker, K. (2011). *Women in the U.S. Military: Growing share, distinctive profile*. Washington, DC: Pew Research Center. Retrieved from <http://www.pewsocialtrends.org/2011/12/22/women-in-the-u-s-military-growing-share-distinctive-profile/>
- Rostker, B. D., Hosek, S., Winkler, J. D., Vaiana, M. E., Leuschner, K., Zakaras, L., ... Haddad, A. (1993). *Sexual orientation and U.S. Military personnel policy: Options and assessment*. Washington, DC: RAND. Retrieved from http://www.rand.org/content/dam/rand/pubs/monographs/2010/RAND_MG1056.pdf
- Ryan, J. W. (2013). *Samuel A. Stouffer and the GI Survey*. Knoxville, TN: University of Tennessee Press.
- Sandhoff, M., & Segal, M. W. (2013). Women in the U.S. military: The evolution of gender norms and military requirements. In D. M. Kennedy (Ed.), *The modern American Military* (pp. 273–294). New York, NY: Oxford University Press.
- Sandhoff, M., Segal, M. W., & Segal, D. R. (2010). Gender issues in the transformation to an all-volunteer force: A transnational perspective. In S. Cohen (Ed.), *The new citizen armies: Israel's Armed Forces in comparative perspective* (pp. 111–131). New York, NY: Routledge.
- Segal, D. R. (1986). *Recruiting for Uncle Sam: Citizenship and military manpower policy*. Lawrence, KS: University Press of Kansas.
- Segal, D. R. (2010, August 30). *Research on homosexuals in the military* (Presentation to the Comprehensive Review Working Group). The Pentagon.

- Segal, D. R., & Kestnbaum, M. (2002). Professional closure in the military labor market: A critique of pure cohesion. In L. J. Matthews (Ed.), *The future of the army profession* (pp. 441–458). New York, NY: McGraw–Hill.
- Segal, D. R., & Segal, M. W. (2004). America's military population. *Population Bulletin*, 59, 1–40.
- Segal, M. W. (1995). Women's military roles cross-nationally: Past, present, and future. *Gender & Society*, 9, 757–775.
- Stouffer, S. A., Suchman, E. A., DeVinney, L. C., Star, S. A., & Williams, R. W. Jr. (1949). *The American soldier: Adjustment during army life*. Princeton University Press.
- U.S. Department of Defense. (2010). *Report of the comprehensive review of the issues associated with a repeal of "Don't Ask, Don't Tell."* Washington, DC: Author.
- Winslow, D. (1999). Rites of passage and group bonding in the Canadian Airborne. *Armed Forces & Society*, 25, 429–457.